

Костянтин Іванович РЕВУН

здобувач кафедри державного і муніципального управління
Тернопільського національного економічного університету

КОНКУРЕНТОСПРОЖНІСТЬ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ: ДІАГНОСТИКА ТА ПЕРЕДУМОВИ НАРОЩУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Анотація

Мета статті. Аналіз індексу конкурентоспроможності України та її регіонів в динаміці, аналіз чинників, що впливають на конкурентоспроможність національної економіки в глобальних координатах та на регіональному рівні та вироблення рекомендацій щодо її підвищення.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети використано методи структурного аналізу для виявлення чинників, які впливають на конкурентоспроможність національної економіки та її регіонів, порівняльного аналізу та міжнародних зіставлень для оцінки конкурентоспроможності національної економіки в глобальному масштабі.

Результати дослідження. Пропозиції щодо підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки за рахунок макроекономічної стабілізації, інноватизації інструментарію антикризової політики, подолання корупції, підвищення рівня технологічності української економіки, підвищення ефективності державного управління.

Наукова новизна. Полягає в обґрунтуванні доміант підвищення результативності реалізації конкурентної політики на регіональному рівні за рахунок реалізації проектів міжсекторального партнерства, забезпечення економічної безпеки територіального розвитку, гармонізації економічної, соціальної, екологічної та інституційної складових розвитку. В основі такої гармонізації повинні лежати оптимальний розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади шляхом передачі функцій виконавчої влади від місцевих держадміністрацій виконавчим органам рад відповідного рівня; узгодження державних та регіональних стратегічних пріоритетів на довгостроковий період на основі угод щодо регіонального розвитку, програм подолання депресивності регіонів.

Практична значущість. Отримані результати можуть бути використані для вдосконалення інструментарію конкурентної політики на всіх рівнях її реалізації: макроекономічному, макроструктурному, регіональному.

Ключові слова: глобальні рейтинги конкурентоспроможності, стабілізація внутрішньополітичної ситуації, корупція, нестабільність державної політики, бар'єри ведення бізнесу, програма підвищення конкурентоспроможності, інноваційна модель розвитку.

Константин Иванович РЕВУН

КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ УКРАИНЫ И ЕЕ РЕГИОНОВ: ДИАГНОСТИКА И ПРЕДПОСЫЛКИ НАРАЩИВАНИЕ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦИАЛА

Аннотация

Цель статьи. Анализ индекса конкурентоспособности Украины и ее регионов в динамике, анализ факторов, влияющих на конкурентоспособность национальной экономики в глобальных координатах и на региональном уровне и выработки рекомендаций по ее повышению.

Методика исследования. Для достижения поставленной цели использованы методы структурного анализа для выявления факторов, влияющих на конкурентоспособность национальной экономики и ее регионов, сравнительного анализа и международных сопоставлений для оценки конкурентоспособности национальной экономики в глобальном масштабе.

Результаты исследования. Предложения по повышению уровня конкурентоспособности национальной экономики за счет макроэкономической стабилизации, инноватизации инструментария антикризисной политики, преодоление коррупции, повышение уровня технологичности украинской экономики, повышение эффективности государственного управления.

Научная новизна. Заключается в обосновании доминант повышения результативности реализации конкурентной политики на региональном уровне за счет реализации проектов межсекторального партнерства, обеспечение экономической безопасности территориального развития, гармонизации экономической, социальной,

екологической и институциональной составляющих развития. В основе такой гармонизации должны лежать оптимальное распределение полномочий между органами местного самоуправления и органами исполнительной власти путем передачи функций исполнительной власти от местных госадминистраций исполнительным органам советов соответствующего уровня; согласование государственных и региональных стратегических приоритетов на долгосрочный период на основе соглашений о региональном развитии, программ преодоления депрессивности регионов.

Практическая значимость. Полученные результаты могут быть использованы для совершенствования инструментария конкурентной политики на всех уровнях ее реализации: макроэкономическом, макроструктурная, региональном.

Ключевые слова: глобальные рейтинги конкурентоспособности, стабилизация внутривнутриполитической ситуации, коррупция, нестабильность государственной политики, барьеры ведения бизнеса, программа повышения конкурентоспособности, инновационная модель развития.

Kostyantyn REVUN

Researcher of the Department of State and Municipal Management
Ternopil National Economic University

THE COMPETITIVENESS OF UKRAINE AND ITS REGIONS: DIAGNOSIS AND PREREQUISITES INCREASING COMPETITIVE POTENTIAL

Annotation

The purpose of the article. Analysis of Competitiveness Index Ukraine and its regional dynamics, analysis of factors affecting the competitiveness of the national economy in the global coordinates and at the regional level and make recommendations for its improvement.

Research Methodology. To achieve this goal used methods of structural analysis to identify factors that affect the competitiveness of the national economy and its regions, comparative analysis and international comparisons to assess the competitiveness of the national economy on a global scale.

Results. Proposals to increase the competitiveness of the national economy through macroeconomic stabilization tools innovatyzatsiyyi anti-crisis policy, combating corruption, improving adaptability Ukrainian economy, strengthen governance.

Scientific novelty. It consists in increasing the effectiveness dominant justification implementation of competition policy at the regional level through cross-sectoral partnership projects, ensuring economic security of territorial development, harmonization of economic, social, environmental and institutional development components. The basis of such harmonization should be based on the optimal allocation of powers between the local authorities and executive bodies through the transfer functions of executive bodies of local administrations executive councils of the appropriate level; coordination of national and regional strategic priorities for the long term based on agreements on regional development programs to overcome depression regions.

The practical significance. The results can be used for improving the tools of competition policy at all levels of its implementation, macro, macro, regional.

Tags: global competitiveness rankings, stabilizing the political situation, corruption, policy instability, barriers business program, competition and innovation development model

JEL classification: E 61, R13

Постановка проблеми. Підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки є ключовою умовою забезпечення довготривалого економічного зростання. В сучасних умовах українська економіка незважаючи на анексію Криму та військові дії на Сході дещо змогла піднятися в глобальному рейтингу конкурентоспроможності за рахунок покращення довіри до суспільних інститутів, підвищення ефективності вітчизняних ринків, покращення ноосферизованої складової розвитку та рівня використання технологій п'ятого та шостого технологічних укладів. Так, за даними Всесвітнього економічного форуму (WEF) у 2013 році у рейтингу глобальної конкурентоспроможності наша країна втратила 11 позицій, з 73 до 84, отримавши показник 4,05 бали з 7 можливих через бюрократизм та низьку інституційну ефективність влади. За підсумками 2014 року Україна зайняла 76-е місце серед 144 країн світу [1]. Бар'єрами для підвищення рівня конкурентоспроможності України на думку зарубіжних експертів продовжує залишатися неефективне інституціональне середовище,

домінування великих компаній і неконкурентоспроможність внутрішніх ринків. У 2015 році негативна динаміка може відновитися лише із продовження військового протистояння на Сході України.

Індекс глобальної конкурентоспроможності формується на основі трьох груп показників – базових вимог до економіки, факторів ефективності, а також інновацій та умов ведення бізнесу. Залежно від рівня розвитку держави, кожна група факторів має свою вагу в підсумковій оцінці різних країн. На думку спеціалістів WEF, Україна знаходиться на другому етапі розвитку, коли зростання конкурентоспроможності відбувається переважно за рахунок підвищення ефективності економіки. Таким чином, при формуванні індексу для України у 2014 році найбільшу вагу відіграли фактори ефективності, на які припало 50% підсумкової оцінки. Перша і третя група параметрів сформували рейтинг української економіки на 40% і 10% відповідно [1].

Головною проблемою нарощування інноваційних складових конкурентних позицій національної економіки залишаються затребуваності наукових розробок економікою, сприйнятті суспільством науки як цінності, завдяки якій саме суспільство може досягти свого добробуту.

Як визнають міжнародні організації, Україна сьогодні має високоосвічене населення; одні з найкращих у світі сільськогосподарських земель і значний запас мінеральних ресурсів; відносно непогану (як для такого низького ВВП на душу населення) інфраструктуру [2, с.25]. Крім того, Україна є країною індустріалізованою, хоча український капітал (засоби виробництва) багато в чому застарів морально і фізично. Тобто в Україні є усі передумови, щоб стати розвиненою країною. Водночас, українська економіка й на сьогодні залишається однією з небагатьох, які й досі не зуміли досягти рівня 1991 року (в той час, як Білорусь вийшла на цей рівень у 2004 р., Казахстан – у 2006 р., а Росія – в 2007 р.). При цьому за 22 роки незалежності зазвичай пріоритетами українських урядовців були: підтримка статус-кво, виконання бюджетних зобов'язань, розтрата бюджетних коштів. Результат – інституції, які мутували з радянських (від судової системи до оподаткування й регулювання), структурні проблеми й низька продуктивність економік.

Вирішення окреслених проблем, за умови стабілізації внутрішньополітичної ситуації та припинення військових дій, лежить в площині виваженої конкурентної політики, антикризового регулювання, подолання корупції, підвищення рівня технологічності української економіки, підвищення ефективності державного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема конкурентоспроможності наболіла та актуальна вже тривалий час. Над її вирішення працювала ціла низка відомих вітчизняних науковців, серед яких Л. Л. Антонюк, Я. Б. Базилюк, Н.І.Гражевська, В. В. Дергачова, А.Я. Жаліло, І.В. Крючкова, В.Д. Лагутіна, В. Попова, О. Д. Павловська, Л. І. Піддубна, О. А. Швиданенко та О. С. Шнипко.

Можна констатувати, що завдяки напрацюванням провідних вітчизняних науковців Україні вдалося добитися непоганих результатів у покращенні умов ведення бізнесу, оптимізації процесу дерегуляції, вдосконаленні міжсекторної взаємодії держави, впровадження новітніх технологій завдяки запозиченням та державним гарантіям по них, зростанню кількості малих та середніх підприємств у процесі спрощення порядку їх реєстрації, поліпшення умов інвестування як вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів. Незважаючи на численні наукові розробки та рекомендації, негативні тенденції в сфері конкурентоспроможності не нівельовані повністю, що вимагає більш ґрунтовних досліджень з врахування сучасних тенденцій розвитку національної економіки України та її регіонів.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз чинників, що впливають на конкурентоспроможність національної економіки в глобальних координатах та на регіональному рівні та вироблення рекомендацій щодо її підвищення.

Виклад основного матеріалу. Конкурентоспроможність країни – це сукупність порівняльних переваг, притаманних національній економіці, які визначають її здатність конкурувати з іншими країнами. Рівень конкурентоспроможності країни визначається за різними методиками. В економічній літературі використовуються рейтинговий, факторний і макроекономічний підходи до визначення національної конкурентоспроможності [3, с. 54].

Найпоширенішим є рейтинговий підхід, який дозволяє проводити міжкраїнні порівняння конкурентоспроможності національних економік. Для порівняння ми обрали наступні країни: Грузію – вдалий приклад проведення реформ з колишніх постсоціалістичних республік, Естонію – члена Європейського Співтовариства, також колишню державу Радянського союзу та Китай – країну з найдинамічнішим споживчим ринком світу (рис. 1), яка на протязі останніх 20 років займає домінуюче місце у світі по залучення зовнішніх інвестиційних ресурсів. Потужний прилив інвестицій разом з управлінським інноваційним ресурсом та новими технологіями дозволили модернізувати національну економіку та вийти на глобальний ринок, а також втримувати високі конкурентні позиції.

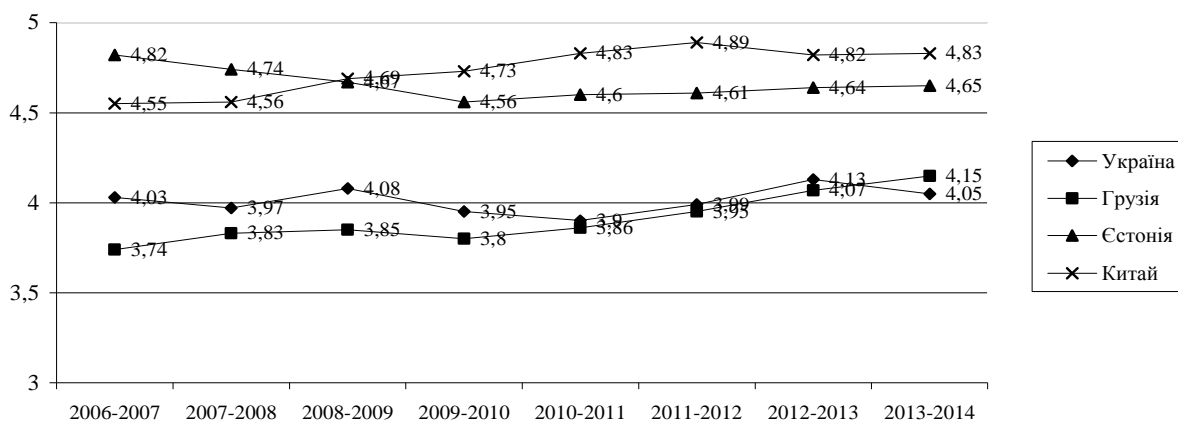

Рис. 1. Динаміка показників індексу конкурентоспроможності окремих країн світу у 2006-2014 роках [4]

Наведений рисунок вдало ілюструє той факт, що в різні часові проміжки представлені країни переживали як ріст, так і падіння індексу глобальної конкурентоспроможності. Так, в Україні впродовж останніх 7 років найнижчий рівень досліджуваного індексу був зафіксований у 2010-2011 рр. (3,9 бали), а найвищий – 2012-2014 рр. (4,13 бали). Також з рисунка видно, що попередньо продемонструвавши стійку хвилю росту, у 2013р. Україна здійснила падіння та закріпилася майже на тому ж самому рівні, що й у 2006 році (4,05 бали проти 4,03 бали). Тобто, в той час як Грузія суттєво поліпшила власні показники, а в Китаю практично не було зафіксовано регресії, наша динаміка в порівнянні з 2006 роком покращень не зазнала. Це пов'язано з тим, що в Індексі глобальної конкурентоспроможності є показники, за якими Україна стабільно, рік у рік, перебуває на низькому рівні, зокрема: якість інституціонального середовища (іншими словами, низька якість державних інститутів), розвиненість фінансового ринку (ринок фінансових послуг неефективний), інноваційна складова (слабке використання нових технологій). Водночас наша країна традиційно посідає досить високі позиції у світі за охороною здоров'я, освітою, ринком праці, однак поки що це можливо за рахунок масового охоплення населення і розміру країни, але не через якість.

Регіональна конкурентоспроможність є вагомим складовою стратегії соціально-економічного розвитку України та основною домінантою забезпечення економічної безпеки територій. У 2013-2014 рр. істотно змінилася п'ятірка лідерів у національному рейтингу конкурентоспроможності регіонів України. З неї вийшла Київська область, а залишилася Харківська, Одеська, Дніпропетровська, Львівська та місто Київ. До військових дій на Сході

України Донецька область за рівнем конкурентоспроможності посідала четверте місце. Більше того, Донецька область за ефективністю корпоративного управління випереджала навіть такі країни, як Швейцарія, Канада й США, посідаючи 11-е місце в світі, а за умовами ведення бізнесу посідала 53-му місці в світі, там же, де Естонія, Чилі й Мексика.

Тобто лідери рейтингу конкурентоспроможності регіонів України – це великі регіони з добре розвинутою інфраструктурою та системою вищої освіти, технологічно підготовлені, з розвиненим бізнесом та розвинутою інфраструктурою для інновацій.

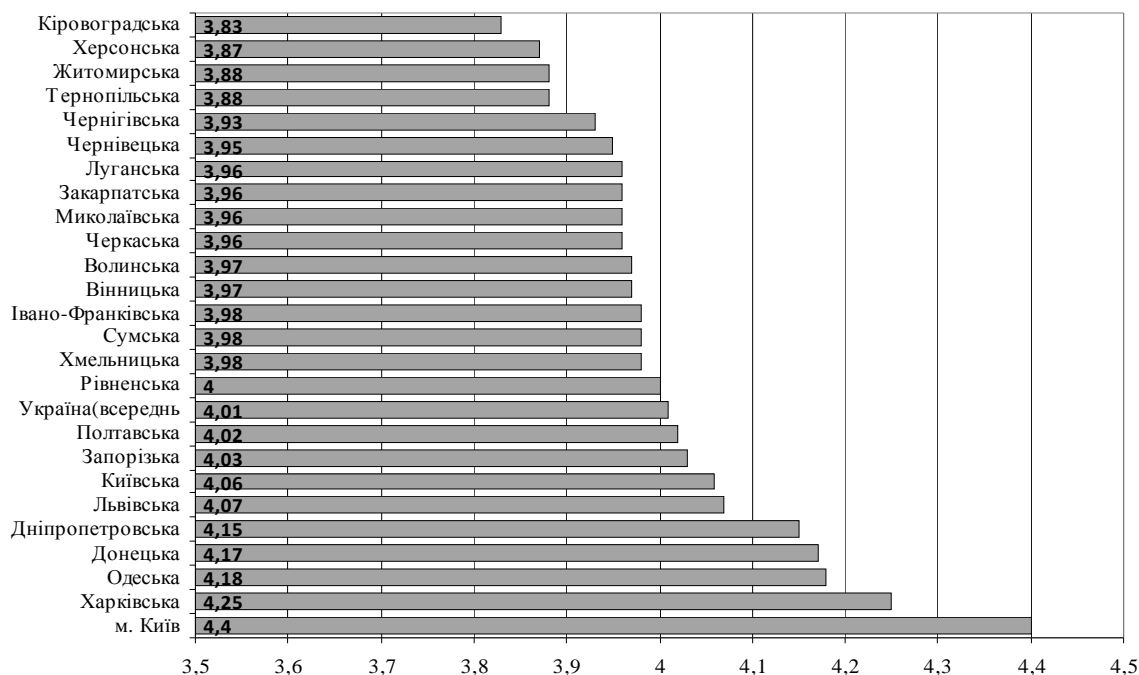

Рис. 2. Індекс конкурентоспроможності регіонів України у 2013 році [5, с. 7]

Як видно з рис. 2, наприкінці в вітчизняному рейтингу конкурентоспроможності регіонів залишаються Чернігівська, Тернопільська, Житомирська, Херсонська й Кіровоградська області (у неї 99-е місце в світовому рейтингу). «Порядок» у цій групі порушила лише Херсонщина, якій вдалося піти з останнього місця в країні. Хмельницька область покращила свої результати – на 7 позицій, Одеська й Рівненська області піднялися в рейтингу на 5 місць. Але є й втрати. Луганська й Миколаївська області опустилися на 8 позицій, Волинська – на 5.

Київ посідає 51 місце серед 148 країн світу, й це вважається непоганим показником, оскільки він стоїть на рівні таких країн, як Латвія, Казахстан, Італія. За рівнем інфраструктури наша столиця має конкурентну перевагу не лише серед регіонів України. У неї 32-е місце в світі. Але й Київ не є «круглим» відмінником. У нього рівень розвитку інститутів уже три роки тримається поряд з Кот-д’Івуаром, на 104 позиції.

В цілому, оцінка конкурентоспроможності національної економіки демонструє відносно високу динаміку змін, а також непоганий потенціал до розвитку в окремих галузях, їй бракує комерціалізації нових знань, технологій і фінансових ресурсів, а інколи навіть і культури підприємництва.

У Звіті про конкурентоспроможність регіонів України у 2013 році, підготовленому Фондом «Ефективне управління» за підтримки всесвітнього економічного форуму [5], виявлено найпроблемніші чинники ведення бізнесу, які негативно впливають на рівень конкурентоспроможності нашої економіки (рис.3).

Рис. 3. Фактори, що впливають на конкурентоспроможність України та її регіонів [5, с. 63]

Найсуттєвішим бар'єром для ведення бізнесу в Україні є нестабільність державної політики. Так вважають керівники бізнесу в 21 із 27 регіонів України. На другому місці в рейтингу найбільш проблемних факторів для ведення бізнесу розташувався лідер торішнього рейтингу – податкова політика, яка втратила 2% у загальному обсязі відповідей. На відміну від 13 регіонів попереднього року, бізнес лише в 5 регіонах назвав податкову політику найпроблемнішим чинником за підсумками оцінки 2013 року. Корупція, як і раніше, займає третій рядок у рейтингу – з результатом 11,3%. Такі результати спеціального питання в рамках опитування більш ніж 2080 керівників компаній у 27 адміністративних регіонах України (рис. 3). Дане питання не входить до числа показників, які використовуються задля розрахунку індексу конкурентоспроможності, але воно дає розуміння тих проблем, які найбільшою мірою перешкоджають веденню бізнесу в регіонах України, на думку самого бізнесу.

До першої п'ятірки також традиційно увійшли неефективність роботи чиновників і податкові ставки. Таким чином, три з п'яти найбільш проблемних факторів для ведення бізнесу пов'язані з державними інституціями, а два – з оподаткуванням.

Нестабільність державної політики найбільш проблемною була в Чернігівській (22,5 %) і Харківській (21,2%) областях, а найменше – у Кіровоградській (12%) області і, що головне, в анексованому Криму. Податкову політику означили як основний бар'єр у Сумській (17,7%), Запорізькій (16,3%), Миколаївській (15%) областях. Менш значуща вона була для бізнесу в Полтавській (11%) та Івано-Франківській (11,3%) областях. Найбільше від корупції страждав бізнес у місті Київ (15,3%) та Тернопільській області (14,4 %), найменше – у Сумській та Чернівецькій областях (по 6,5%). Водночас неефективність роботи чиновників отримала високий відсоток відповідей в Черкаській області (14,9%). Податкові ставки найбільше турбують бізнес Сумської області (16,8 %), найменше – Харківської та Чернігівської областей (по 7,1 %).

Найбільші проблеми з доступом до фінансування у бізнесу практично всіх західних областей: Чернівецької (10,9 %), Хмельницької (8,8%) та Рівненської (8,7%). Винятками є Львівська (5%) та Закарпатська (3,8 %) області. Від нерозвиненої інфраструктури страждає бізнес у Закарпатській (7,2%), Чернівецькій (7,1%) і Херсонській (6,6%) областях.

Кваліфікацією робочої сили більшою мірою незадоволений бізнес Полтавської (8%), Чернігівської (7,3%) і Кіровоградської (7,2%) областей.

Нестабільність місцевої та державної влади практично в два рази більш значуща для бізнесу Чернівецької області (11,2%), ніж в середньому по Україні (6,8 %). Інфляція є проблемним фактором для бізнесу Вінницької (8,9%) та Закарпатської (8,6 %) областей, хоча в Полтавській області так не вважають (3,9 %). У той самий час у Полтавській області найбільше серед регіонів України проявляється проблема з доступом до земельних ресурсів (5,6 %). Регіональна митна політика традиційно більше турбує керівників бізнесу в Закарпатській (4,4%) та Одеській (4,1%) областях.

Детальний аналіз індексу конкурентоспроможності національної економіки України та її регіонів дозволяє демаркувати наступні тенденції:

- рівень конкурентоспроможності національної економіки України та її регіонів є низьким, оскільки незважаючи на значний природній, інтелектуальний та інноваційний потенціали, Україна не використовує свої конкурентні переваги у зв'язку із технологічною відсталістю виробництва, низькою якістю державних інституцій та високим рівнем корупції;
- бюрократизація та корумпованість сфери економічного регулювання, незахищеність базових громадянських та економічних інтересів суб'єктів господарювання зводять нанівець можливість створення конкурентного середовища в Україні.
- військові дії, непривабливий імідж України, який утворився у світі у зв'язку з високим рівнем корупції, розвитком «тіньової» економіки знищує бажання підприємців організувати свою діяльність на вітчизняному ринку;
- недостатня ефективність реформ у податковій, бюджетній та судовій системі перешкоджає здійсненню активної підприємницької діяльності в регіонах України, стримує приплив потенційних довгострокових іноземних інвестицій.

Детальний аналіз причин низького рівня конкурентоспроможності національної економіки України та її регіонів дозволяє визначити основні напрямки підвищення конкурентоспроможності національної економіки України. Ці напрями повинні включати в себе: підвищення ефективності державного управління та спрощення умов ведення бізнесу; захист прав інвесторів; жорстка боротьба з корупцією; досягнення макроекономічної стабільності; розвиток інфраструктури країни; розвиток ринку праці; формування інноваційної і водночас соціально-орієнтованої моделі економічного розвитку.

Запропоновані напрямки підвищення конкурентоспроможності національної економіки України та її регіонів повинні лягти в основу Концепції підвищення конкурентоспроможності національної економіки України та її регіонів, розроблення та реалізація якої дозволить вирішити декілька актуальних задач, а саме: підвищити конкурентоспроможність економіки України, активізувати інноваційно-інвестиційну складову розвитку із позитивним впливом на структурні процеси у реальному секторі економіки та в розширенні перспективної складової «економіки на базі знань», чим забезпечити динамічне економічне зростання із підвищенням рівня та якості життя населення.

Подібний документ вже був підготовлений у 2007 році науковим колективом ДУ «Інститут економіки та прогнозування» Національної академії наук України під керівництвом д.е.н. І.В. Крючкової і називався «Концепція Державної програми підвищення конкурентоспроможності національної економіки на 2007-2015 рр.» [6], але не був ухвалений на загальнодержавному рівні.

У концепції Державної програми підвищення конкурентоспроможності національної економіки України було запропоновано дев'ять основних складових підвищення конкурентоспроможності економіки України, згрупованих у три факторні групи:

- Група 1. Фундаментальні: забезпечення макроекономічної стабільності; підвищення ефективності державного управління (колективних державних послуг); розвиток людського капіталу та покращання якісного складу трудових ресурсів; розвиток інфраструктури

(нарощування транзитного потенціалу держави; модернізація та оновлення основних фондів і рухомого складу авіаційного, автомобільного, залізничного, морського та річкового транспорту, поширення інформаційно-комунікаційних технологій).

- Група 2. Підвищення ефективності: розвиток підприємництва; розвиток фінансових ринків; підвищення технологічного рівня виробництва та ефективності використання; паливно-енергетичних ресурсів (розвиток нових форм взаємодії підприємств – зі створенням численних інноваційних та екоінноваційних кластерів; розвиток експортного потенціалу та імпортозаміщення, запровадження європейських принципів державного ринкового нагляду за додержанням вимог щодо безпеки продукції та послуг).

- Група 3. Посилення інновативності та забезпечення сталого розвитку: стабілізація і поліпшення екологічного стану території України з метою переходу до сталого (екологічно збалансованого) розвитку, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування; посилення інноваційної складової розвитку [7].

У зв'язку із тим, що пройшло вже досить багато часу з моменту розробки та опублікування концепції Державної програми підвищення конкурентоспроможності національної економіки України на 2007-2015 рр., ситуація в країні докорінно не змінилася і проблеми в сфері конкурентоспроможності національної економіки залишилися ті самі, документ доцільно переглянути, відкоректувати і ухвалити, але вже не у вигляді програми, а у вигляді концепції, оскільки у 2014-2015 рр. буде суттєво обмежене фінансування бюджетних програм, а проблема підвищення конкурентоспроможності національної економіки України потребує першочергового вирішення.

На нашу думку, основний акцент в конкурентній політиці регіонів повинен ставитися на: реалізації міжсекторального партнерства з використанням потенціалу регіональних та міжрегіональних кластерів, забезпеченні економічної безпеки територіального розвитку, гармонізації економічної, соціальної, екологічної та інституційної складових розвитку. В економічній складовій акцент повинен ставитися на підтримку інноваційних проектів суб'єктів малого і середнього підприємництва, спрямованих на створення нових робочих місць, впровадження інноваційних енергозберігаючих технологій, виробництво конкурентоспроможної продукції; взаємодію з міжнародними організаціями, що надають міжнародну технічну допомогу суб'єктам малого і середнього підприємництва. Зауважимо, що інституційна гармонізація буде можливою лише за умови оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади шляхом передачі функцій виконавчої влади від місцевих держадміністрацій виконавчим органам рад відповідного рівня; узгодження державних та регіональних стратегічних пріоритетів на довгостроковий період на основі угод щодо регіонального розвитку, програм подолання депресивності регіонів та інших інструментів, що сприяють конкурентному регіональному розвитку.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Протягом досліджуваних років індекс конкурентоспроможності національної економіки України залишається низьким, оскільки в його структурі є показники, за якими наша країна стабільно, рік у рік, перебуває на низькому рівні, зокрема: якість інституціонального середовища, розвиненість фінансового ринку, інноваційна складова.

До основних причин низької конкурентоспроможності національної економіки України та її регіонів віднесено: нестабільність державної політики, податкову політику, корупцію, податкові ставки, неефективність держапарату (в т. ч. дозвільної системи), нестабільність місцевої та державної влади, інфляція, доступ до фінансування, низька кваліфікація робочої сили, нерозвинена інфраструктура, доступ до земельних ресурсів, обмежувальне трудове законодавство, регіональна митна політика, валютне регулювання та злочинність і крадіжки.

Зважаючи на значний перелік причин низької конкурентоспроможності національної економіки України та її регіонів, підвищення конкурентоспроможності національної економіки

– це довгостроковий процес, що потребує прогресу у багатьох сферах і готовності відповідних зацікавлених сторін мобілізувати ресурси, час та зусилля на тривалий період.

В подальших дослідженнях можна орієнтуватися на розробку пропозицій щодо підвищення рівня конкурентоспроможності окремих регіонів України, які знаходяться на позиціях аутсайдерів у національному рейтингу. Крім цього при розробці конкурентної політики увагу потрібно звертати на показники соціальної та екологічної гармонізації, яка є основною передумовою збалансованого розвитку [8, с.91].

Список літератури

1. Хлімоненко Б. Інфографіка: фактори конкурентоспроможності України/Б.Хлімоненко//Forbes. – 2014. – 10 вересня – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://forbes.ua/ua/nation/1378690-infografika-faktori-konkurentospromozhnosti-ukrayini>.

2. Оцінка можливостей розширення і заміщення ринків збуту для продукції підприємств реального сектора України : монографія / за ред. докт. екон. наук, проф. М.О.Кизима, канд. техн. наук, проф. І. Ю. Матюшенка. – Х. : Д «ІНЖЕК», 2014. – 280 с.

3. Гражевская Н.І. Обеспечение конкурентоспособности национальной экономики в глобальном постиндустриальном измерении/ Н.І.Гражевська // Экономика Украины. – 2008. – № 9. – С. 54-63.

4. Всесвітній економічний форум. The Global Competitiveness Report 2006–2014. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport.

5. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2013. Назустріч економічному зростанню та процвітання. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://issuu.com/pylyp/docs/feg_report_2013_body_ukr_web.

6. Конкурентоспроможність економіки України: стан і перспективи підвищення / за ред. І. В. Крючкової. – К. : Основа, 2007. – 488 с.

7. Крючкова І.В. Концепція Державної програми підвищення конкурентоспроможності національної економіки на 2007-2015 роки [Електронний ресурс] / І.В. Крючкова // Режим доступу : <http://iee.org.ua/ru/publication/85/>

8. Зуев В.Н, Островская Е.Я., Дунаева М.С. Включение национальных экономик в глобальную цепочку стоимости: изменная парадигма организации внешнеэкономических связей/ В.Н.Зуев, Е.Я.Островская, М.С Дунаева // Современная конкуренция. – 2014. – № 2. – 77-94.

References

1. Hlimonenko B. Infographics: factors of competitiveness Ukraine / B.Hlimonenko // Forbes. - 2014 - 10 September - [electronic resource] - Access: <http://forbes.ua/ua/nation/1378690-infografika-faktori-konkurentospromozhnosti-ukrayini>.

2. Assessment of expansion and replacement markets for the products of the real sector of Ukraine: monograph / Ed. Doctor. Econ. Science professor. M.O.Kyzyma, PhD. Sc. Science professor. I. Matushenko. - H: D "INZHEK", 2014. - 280 p.

3. Hrazhevskaya N.I. Obecspechenye competitiveness in the global economy natsyonalnoy postyndustryalnom measurement / N.I.Hrazhevskaya // Economy of Ukraine. - 2008. - № 9. - P. 54-63.

4. World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2006-2014. - Access: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport.

5. Competitiveness Report 2013. Towards the regions of Ukraine economic growth and prosperity. - [Electronic resource] - Access: http://issuu.com/pylyp/docs/feg_report_2013_body_ukr_web.

6. Competitive Economy of Ukraine: status and prospects increase / ed. I. Kryuchkov. - K: Basis, 2007. - 488 p.

7. Kryuchkov I.V. *Concept of State programs to improve the competitiveness of the national economy in 2007-2015 [electronic resource] / I.V. Kryuchkov // Access: <http://iee.org.ua/ru/publication/85/>*

8. Zuevo V.N., Ostrovskaya E.Y., Dunaeva M.S. *Enable natsyonalnyh economy in hlobalnuyu tsepochku The cost: yzmenennaya paradigm organization vneshneekonomicheskyyh bonds / V.N.Zuev, E.Y.Ostrovskaya, M.S. Dunaeva // Modern Competition. - 2014. - № 2. - 77-94.*